

Úvodní slovo ústředního školního inspektora

Česká školní inspekce v rámci svého závazku metodicky podporovat kvalitu vzdělávání v roce 2017 připravila a vydala další z řady publikací, která navazuje na realizaci a výsledky mezinárodního šetření TIMSS 2015 - publikaci s uvolněnými úlohami.

Nyní Česká školní inspekce připravila druhé, rozšířené a doplněné vydání této publikace, v němž jsou významněji posíleny didaktické prvky a komentáře pro učitele s cílem podpořit využívání těchto úloh jako pedagogického nástroje přímo ve výuce.

Šetření TIMSS¹ je projektem Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání (IEA²), který má již dvacetiletou tradici, neboť je realizován ve čtyřletých cyklech již od roku 1995. Česká republika se dosud šetření účastnila celkem pětkrát (v letech 1995, 1999, 2007, 2011 a 2015), přičemž žáci 4. ročníků byli testováni v letech 1995, 2007, 2011 a 2015. Kromě žáků 4. tříd se šetření TIMSS zabývá také ověřováním vědomostí a dovedností žáků 8. tříd (v ČR v letech 1995, 1999 a 2007) a žáků na konci středoškolského vzdělávání (ČR se účastnila pouze v roce 1995).

Cíle šetření a jeho didaktický potenciál

Hlavním cílem šetření TIMSS je získat informace o úrovni dosažených vědomostí a dovedností žáků v oblasti matematiky a přírodovědných předmětů v zemích, které jsou do šetření zapojeny. Tyto informace pak mohou být společně s dalšími informacemi o kvalitě vzdělávacího systému poskytovanými Českou školní inspekcí využity pro jeho efektivní řízení. Výsledky šetření však nejsou určeny jen decizní sféře na úrovni Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako jeden ze zdrojů výpovědí o kvalitě vzdělávání v České republice, ale směřují také k odborné veřejnosti a zejména k učitelům matematiky a přírodovědných předmětů. A právě využití didaktického potenciálu uvolněných úloh z mezinárodních šetření je důležitým záměrem České školní inspekce v rámci metodické podpory, kterou školám a školským zařízením poskytujeme. K naplnění tohoto záměru by pak měla přispět také tato publikace.

Výsledky českých žáků 4. ročníku základní školy

Od roku 1995 do roku 2007 byl v ČR zaznamenán významný pokles průměrného výsledku českých žáků 4. tříd v matematice. Od roku 2007 se tento výsledek systematicky zlepšoval a v cyklech šetření 2011 i 2015 byl výsledek českých žáků nad průměrem škály TIMSS. Platí nicméně, že ani v roce 2011, ani v roce 2015 nedosáhli čeští žáci úrovně výsledku z roku 1995.

V přírodovědných oborech ve všech realizovaných šetřeních měli čeští žáci 4. ročníků nadprůměrné výsledky. Podobně jako v matematice, i v přírodních vědách došlo mezi lety 1995 a 2007 ke statisticky významnému zhoršení průměrného výsledku českých žáků. Mezi roky 2007 a 2011 však pozorujeme opět zlepšení výsledku českých žáků na úroveň z roku 1995 a stejný výsledek žáci zopakovali i v cyklu šetření 2015. Přesto je třeba podotknout, že řada zemí se zlepšuje a dosahuje lepších výsledků než Česká republika (v posledním cyklu šetření 2015 jde např. o Maďarsko, Slovensko či Polsko).

Co je cílem publikace

Předkládaná publikace obsahuje úlohy z matematiky a z přírodovědných oborů šetření TIMSS pro žáky 4. ročníků, které mohou být v souladu s mezinárodními pravidly zveřejněny. Určena je zejména

¹ Trends in International Mathematics and Science Study.

² International Association for the Evaluation of Educational Achievement.